

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.15

Петро Лепісевич

ЛьвівДУВС, канд. іст. наук, доцент

Володимир Макарчук

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”

завідувач кафедри історії держави і права,

д-р юрид. наук, професор

mvs6043@ukr.net

ДО ПИТАННЯ ВТРАТ ОУН – УПА В ПРОТИСТОЯННІ РАДЯНСЬКИМ КАРАЛЬНИМ ОРГАНАМ (1944–1948 рр.): СПРОБА НАУКОВОГО АНАЛІЗУ ТА ОСМИСЛЕННЯ

<http://doi.org/10.23939/law2020.25.001>

© Лепісевич П., Макарчук В., 2020

У статті порушено питання достовірності двосторонніх втрат у протистоянні радянської репресивної машини, з одного боку, і українського збройного підпілля, з іншого. Використано документи з фондів Державного архіву Російської Федерації та українські джерела наукового, публіцистичного й мемуарного характеру. Запропоновано власні оцінки безповоротних втрат української сторони.

Ключові слова: репресивно-каральна політика радянської тоталітарної держави, порушення прав людини у Союзі РСР, Західна Україна у післявоєнний час.

Постановка проблеми: Давно відомо, що ніколи так не брешуть, як перед виборами, на війні і після риболовлі. Події 1944–1948 рр. в Західній Україні були справжньою війною місцевого населення, яке уже встигло скуштувати радянського “раю” у 1939–1941 рр., проти червоних окупантів. Відлуння цієї війни відчувалося аж до поч. 1960-х рр. (Вікіпедія вказує, що останній бій вояків Української Повстанської Армії відбувся проти оперативної групи Тернопільського УКГБ 14 квітня 1960 р. [1]). Разом з тим ця національно-визвольна боротьба носила й елементи громадянської війни.

Учасники протистояння подають абсолютно різні цифрові оцінки втрат і загальних, і в окремих епізодах. Для прикладу, найвідоміший епізод цієї війни – битва під Гурбами (Тернопільщина) 21–25 (27) квітня 1944 р. Український автор, посилаючись на дані П. Мірчука в праці “Українська повстанська Армія 1942–1952”, оцінює як мінімальні: “втрати у Гурбенських боях становили з боку УПА 380 осіб, в т.ч. 80, що полягли на полі бою, а також 100 поранених та 200 ще неозброєних новобранців (...) Втрати енкаведистів – 800 осіб. Незважаючи на переважаючі сили, ворог поставленої мети не досягнув. Повстанці вирвалися з хитро спланованої пастки, вийшли в протилежному фронті напрямку, отже поразки не зазнали” [2]. Натомість Л. Берія у доповідній записці Й. Сталіну від 3 травня 1944 р подавав зовсім інші цифри: “Со стороны бандитов применялись миномёты, пулемёты и ручное вооружение. Всего с 21 по 27 апреля имели

место 26 боевых столкновений, в результате которых убито бандитов – 2018, захвачено живыми – 1570. Захвачено: один самолёт У-2, пушек – 7, станковых пулемётов – 55, ручных пулемётов – 42, миномётов – 15, противотанковых ружей – 6, автоматов – 31, винтовок – 298, пистолетов – 16, ручных гранат – 789 (...) Наши потери при проведении операции: убитыми – 11, ранеными – 46 человек” [3].

Мета і завдання статті – за допомогою компаративістського аналізу радянських та українських націоналістичних джерел дати оцінку масштабам національно-визвольної боротьби, а також охарактеризувати радянські *неправові* (терористичні) методи боротьби з українським націоналістичним підпіллям.

Аналіз дослідження проблеми. Ми свідомо відмовилися від звернення до радянських “наукових” розвідок кінця 1940-х – кінця 1980-х років як завідомо сумнівних. Натомість основна опора – з так би мовити, радянського боку – робиться на документальних даних, репрезентованих у збірці документів “Особые папки” Сталіна і Молотова про національно-визвольну боротьбу в Західній Україні у 1944–1948 рр. Збірник документів. Львів: Піраміда, 2010, 594 с. Йдеться про загалом 131’ розсекречений документ радянської доби.

Українська історична та історико-правова думка, навпаки, представлена переважно працями науковців та публіцистів, зокрема Я. Гірника, А. Закревського, Ю. Киричука, П. Мірчука, М. Поліковського, та багатьох ін.

Автори наукової розвідки віддають собі звіт, що і радянські, й “українські” цифри та факти можуть виявитися недостовірними. Для з’ясування істини, власне, й потрібні методи і підходи юридичної компаративістики.

Виклад основного матеріалу. Неможливо охопити не охоплюване, тим більше в рамках, обмежених вимогами до публікації у науковому Віснику (до 1 д.а.). Отже, автори пропонованої увазі читача наукової розвідки вирішили піти дещо іншим шляхом. Для початку проаналізуємо картину окремих сутичок ОУН–УПА з радянськими державними, військовими та каральними структурами, взявши за основу тернопільський регіон як один із типових театрів військового протистояння, а згодом дамо оцінку так би мовити підсумковим документам з анонсованої збірки “Особые папки”.

Лютий 1945 р. Українське джерело: “6 лютого 1945 курінь командира Бистрого повністю знищив більшовицьку базу в с. Бариші, Бучацький р-н. З гарнізону чисельністю 200 осіб врятувалися одиниці” [4]. **В радянських джерелах** (“Особые папки”) : “В ночь на 7 февраля банда численностью до 500 человек совершила нападение на село Бараш Бучачского района. Бандиты убили 93 и ранили 20 местных жителей-поляков и сожгли 212 домов (...) Прибывшая на место оперативная группа столкнулась с заслонами, оставленными бандитами при отходе. В результате перестрелки убито 18 бандитов; один бандит ранен и захвачен живым” [5].

Березень 1945 р. Українське джерело: “13 березня 1945 р. відділи УПА, ОУН та Служби Безпеки (СБ), під орудою пор. Прута організували засідку на дві роти енкаведистів, котрі проводили каральні акції проти селян під виглядом фальшивих підрозділів УПА в селах Стрийського району. Втрати НКВД: 170 вбитих і 60 поранених. Загинув 1 воїн УПА”. **14 березня 1945 р.:** курінь командира Бистрого провів багатогодинний бій біля с. Худийвці, р-н Мельниця-Подільська. Втрати ворога: 80 вбитих, в тому числі 16 офіцерів; втрати УПА: 5 вбитих і 8 поранених. **15 березня 1945 р.:** курінь Бистрого розбив біля с. Германівка, р-н Мельниця-Подільська, наступ більшовиків, знищивши 70 ворогів та поранивши 150. **21 березня 1945 р.:** сотня “Сірі Вовки” з куреня к-ра Бистрого ліквідувала роту карателів в лісі біля с. Цигани, р-н Скала Подільська, недалеко ріки Збруч, котрі планували проведення зачисток у навколишніх селах. Втрати терористів: 70 вбитих і 40 полонених. Втрати УПА: 0 [4].

До питання втрат ОУН – УПА в протистоянні радянським каральним органам (1944–1948 рр.)...

25 березня 1945 р.: сотня “Рубачі” к-ра Гамалії провела бої з 2 ротами НКВД в с. Городище, р-н Великий Глибочок біля Тернополя. Втрати НКВД: 50 вбитих і 43 ранених; втрати УПА: 1 поранений.

Радянське джерело фіксує у **березні 1945 р.** в Тернопільській області лише два дрібні прояви “бандитизму” – у ніч на 7 березня повстанцями було спилено 72 телеграфних стовпи в Цуманському районі; 8 березня “банда численністю до 100 человек сожгла 13 мостов в селе Конушковцы В. Глубочевского района. Местная группа самообороны вступила в бой с бандой. В результате перестрелки убито 5 и несколько бандитов ранены. Раненых и убитых бандиты унесли с собой” [6].

Квітень 1945 р. Українське джерело: 15 квітня 1945 р. сотня “Лісовики” к-ра Крука провела переможний бій з переважаючими каральними військами в лісах між сс. Сільце і Діброва, р-н Підгайці. Ворог втратив: 170 вбитих і 200 ранених. Втрати УПА: 60 вбитих і поранених. Захоплено багато зброї і військової амуніції. 29 квітня відбувся успішний бій з полком НКВД на Кременеччині, в якому ліквідовано близько 200 ворогів [4].

Радянське джерело: “15 апреля в село Важковцы Борщевского района прибыла оперативная группа. В селе находилась банда численностью до 30 человек. В результате завязавшейся перестрелки бандиты отступили в направлении леса. В это время по направлению к селу следовала группа советско-партийных работников, которая натолкнулась на отступающую банду. Бандиты убили судью Сердюк и ранили инструктора райкома комсомола Волчину (...) В ночь на 15 апреля бандиты напали на село Рогатин, в котором находилась опергруппа НКВД. В результате боя бандиты стали отступать, отстреливаясь зажигательными пулями. Подожжено 63 постройки, убито 36 местных жителей, 10 человек сгорело в домах” [7]. **Про втрати опергрупи джерело не згадує, як і не згадує про якісь потужні бої на Кременеччині.**

Травень 1945 р. Українське джерело: “7 травня відбулися запеклі бої між курунем к-ра Бистрого і 282-им полком НКВД та чортківським “істребительним батальоном”, котрий проводив операції під виглядом фальшивого УПА. Бій відбувся у лісі біля с. Сосулівки, р-н Чортків, на т. зв. Качуровій Горі, в південній Тернопільщині. Втрати терористів: близько 100 вбитих і ранених; втрати УПА: 5 вбитих і поранених. Захоплено багато зброї і військової амуніції. 10 травня полк НКВД наскочив на два рої із сотні “Бурлаки” у с. Остальці, р-н Микулинці. У завзятому бою ворог втратив 85 вбитих і 50 поранених, а УПА – 16 полеглих [4].

Радянське джерело: (протягом 1 травня – 15 червня 1945 рр. у всіх західних областях): “Наши потери: убито – 96, ранено – 95, пропали без вести – 4 человека” [8].

На перший погляд, більш достовірними здаються радянські цифри взаємних втрат сторін. Будьмо відвертими, учорашнім сільським парубкам протистояла добре відлагоджена машина терору з вояками, які пройшли суворий вишкіл Другої світової війни. У т. зв. військово-чекістських операціях застосувалися навіть легкі танки. Повірити навіть у те, що втрати були приблизно рівними, дуже важко.

Крім того, радянські джерела (щоправда, вимушено) повідомляли не лише про власні успіхи, але й про провальні невдачі: “5 января (1946 р. – Авт.) на окраине села Бураковка Тлустянского района Тернопольской области бандой главаря “Савва” совершено нападение на группу советских работников и оперативно-войсковую группу РО НКВД, проводивших в селе Бураковка предвыборное собрание. В результате внезапного нападения с применением ручных гранат, обе группы в количестве 25 человек погибли. Убиты: народный судья Цимбаленко, (...) начальник РО НКВД майор Слепцов, старший оперуполномоченный Смирнов, оперуполномоченный Елин, начальник штаба истребительного батальона Иванов, 4 участковых уполномоченных милиции, 4 бойца истребительного батальона и 10 бойцов войск НКВД. Бандиты раздели убитых и забрали их оружие. Опергруппой УНКВД по Тернопольской волости (так в тексте. – Авт.) по делу задержано 40 человек, в том числе станичная ОУН, 2 бандита, связные, члены семей бандитов и бандпособники” [9]. Інформація датована 19 січня.

А уже 23 січня про цю ж, прикру для радянської влади, подію доповідали Сталіну, Молотову, Берії і Маленкову у геть іншому ключі: “5-го январа т. г. вблизи села Бураковка Тлустянского района Тернопольской области банда под руководством оуновца “Савва” из засады забросала гранатами и обстреляла из ручных пулемётов оперативно-войсковую группу РО НКВД, возвращавшуюся после проведения предвыборного собрания в селе Бураковка. Бандитами убиты 25 бойцов и сотрудников райотделения НКВД, а также (...), командированные для проведения предвыборной работы. В результате преследования банда численностью 15 человек полностью ликвидирована. Арестовано 36 пособников банды” [10]. Тим самим кількість радянських втрат збільшилася ще на три особи (цивільних). Але навіть не це вражає. Виходить, що протягом 19–23 січня у радянської сторони знайшлася якась машина часу, що дозволила за гарячими слідами наздогнати і повністю ліквідувати банду з 15 осіб. Дивно, чому чекісти не подалися на ній у 4 січня, аби запобігти втратам узагалі?

Тож і радянська інформація видається нам не надто достовірною. Це стосується і втрат “бандитов”, і власних, які свідомо применшувалися.

Приведемо типовий приклад. 2 липня 1945 р. комісар держбезпеки 3-го рангу Леонтьєв доповідав наркомун держбезпеки Л. Берії (той розіслав копії Сталіну, Молотову та Маленкову) про результати “чекістсько-військової операції” з ліквідації формувань УПА на кордоні Брестської і Волинської областей 22 червня (чомусь аж на десятий день – ? Авт.) : “В результате операции убито 46 и задержано 28 бандитов (...) у бандитов изъято 2 ручных пулемета, 8 автоматов, 23 винтовки, 2 револьвера и 45 килограммов взрывчатых веществ” [11]. Порахуємо: разом знешкоджено $46 + 28 = 74$ “бандита”. У них вилучено $2 + 8 + 23 + 2 = 35$ одиниць вогнепальної зброї, з яких 2 (револьвери) – це зброя ближнього бою, яка зазвичай “дублює” автомат чи кулемет. Отже, або – або. Або більше половини “бандитів” жодної зброї не мали (а носили у кишнях штанів по кілограму вибухової речовини, з якою і були затримані), або наркомун Берія разом із Сталіним, Молотовим та Маленковим підсунули відверту “липу”.

Вакханалія кривавих радянських “перемог” тривала й далі. Так, за березень 1946 р., якщо вірити радянським джерелам, у результаті військово-чекістських операцій “ликвидировано участников советского подполья, бандпособников и бандитов – 8 360”. У цьому ж документі вказані й власні неповоротні втрати – 6 співробітників МВС – МДБ, офіцерів військ МВС і Червоної Армії – 2, сержантського і рядового складу – 3, бійців винищувальних батальйонів – 10, радпартактиву – 6, місцевих громадян – 48 [12]. Масштаб двосторонніх втрат (111 до 1) викликає певні сумніви, чи не так?

У лютому 1948 р. 5-й прикордонний загін Українського прикордонного округу доповідав про ліквідацію “бандитів з оунівської сотні “Біра””: “Всего за время операции убито 95 бандитов и 1 задержан (...) В ходе операции захвачено 3 ручных пулемёта, 15 автоматов, 14 винтовок и карабинов, 5 пистолетов, 68 гранат. С нашей стороны потерь нет. Операция по ликвидации банды закончена” [13]. Отже, у 96 знешкоджених “бандитів” вилучено 37 одиниць стрілецької зброї, серед них 5 пістолетів – зброї ближнього бою, яка зазвичай “дублює” автомат чи кулемет. Тобто – близько двох третин убитих “оунівців” могли оборонятися від професіоналів-прикордонників хіба що ножами. Або – що більш вірогідно – “справна цифра” була узята, як то кажуть, зі стелі. Чи ще гірше – для більш значного показника прикордонники убивали без розбору усіх, хто опинявся в районі проведення чекістської операції – жителів глухих хуторів, збирачів хмизу та брусниці, подорожніх на лісових стежках тощо.

І ще один – цього разу не точковий, а глобальний – “цифровий” прокол радянської карально-репресивної системи та її пропагандистської машини. 13 липня 1945 р. нарком внутрішніх справ Союзу РСР Л. Берія звітував Сталіну, Молотову та Маленкову, що “всего за время проведения операций по ликвидации банд УПА с февраля 1944 года по 30 июня 1945 года убито 93 167 и захвачено живыми 97 039 бандитов. Явилось с повинной 72 338 бандитов и уклоняющихся от службы в Красной Армии”. При тому узято трофеїв: “самолетов У-2 – 1, пушек – 47, бронемашин –

1, бронетранспортерів – 1, минометів – 452, гранатометів – 49, огнеметів – 20, ПТР – 283, пулеметів – 5 200, автоматів – 9 164, винтовок – 35 676” [14]. Як не крути, число озброєних “бандитів” не дотягує навіть до 60 тисяч (без врахування того, що у одного вояка УПА могло бути й кілька одиниць зброї). То кого ж тоді убивали, захоплювали в полон та приймали з повинною (разом – ледь менше ніж 300 тис. чоловік станом на першу половину 1945 р.) доблестні радянські каральні органи? І яким чином беззбройні по суті люди ставали в очах радянської влади “бандитами”?

І ще один принциповий момент. Якщо проти радянської влади виступили сотні тисяч людей (а скільки заляканих просто побоюлися піти на відкритий виступ), то чи можна називати це “бандитизмом”?

На підтвердження висловленої вище думки згадаємо й такий факт. У Додатках до “Особых папок” містяться Укази Верховної Ради Союзу РСР про нагородження орденами і медалями генералів, офіцерського та рядового складу військ НКВС за т. зв. військово-чекістські операції.

Лише в одному з них у переліку нагороджених – кавалери ордена Суворова 1-го ступеня (генерал-полковник та генерал-лейтенант), орденом Суворова 2-го ступеня (16 генералів), орденом Кутузова 2-го ступеня (33 генерали та полковники), орденом Богдана Хмельницького 2-го ступеня (6 полковників); перелік нагороджених відзнаками нижчого рангу займає аж 83 сторінки тексту великого формату [15]. Таких Указів було кілька [16]. Принаймні один з борців з “бандитизмом” – “отважный боец-чекист” ефрейтор Пустельников С. С. став Героєм Радянського Союзу [17]. Чи не забагато високих нагород за боротьбу з банальним “бандитизмом”?

Відтак стає зрозумілим, що точна (і навіть приблизна) кількість жертв взаємного протистояння репресивно-каральної машини тоталітарної держави та українського національно-визвольного руху залишиться невідомою. Втім, зрозуміло, що втрати української сторони були незрівняно вищими. На нашу думку, певну підказку могла б внести цифра сімей активних націоналістів, виселених із західних областей УРСР (операція здійснювалася в листопаді – грудні 1947 р.). йдеться загалом про 26 644 сім’ї [18]. З одного боку, далеко не кожний “знешкоджений бандит” був встановлений радянською владою – незважаючи на величезну кількість сексотів. Відповідно, й його сім’я могла уникнути репресій. З іншого, з однієї родини могли йти в УПА і 2, і 3, і більше патріотів, оголошених “бандитами”.

У будь-якому випадку українська земля безповоротно втратила десятки тисяч кращих синів і дочок. Радянська тоталітарна система використовувала у збройному протистоянні з місцевим населенням засоби і методи, заборонені міжнародними військовими конвенціями, брутально топтала елементарні права людини. Під час допитів підозрюваних широко застосовували тортури й жорсткий психологічний тиск. Росія, – вказує Василь Кубів, – вела війну підло, без всяких правил етики, моралі, людського глузду, застосовуючи терор, провокації, залякування, підкуп та інші схеми боротьби, опрацьовані в московських аналітичних центрах [19]. Ми цілком поділяємо ці оцінки.

Висновки. Питання достовірності джерел, які дають картину розмаху сталінських репресій в західних областях України у післявоєнні роки, залишається відкритим. Вочевидь, є мало-достовірними джерела, репрезентовані українською незалежною науковою школою з її опорою на націоналістичну, переважно емігрантську літературу та “спогади” безпосередніх учасників подій з українського боку. Серйозні дослідники подій 1944 – поч. 1950-х рр. повинні сприймати їх критично. Разом з тим, не можуть вважатися цілком достовірними й радянські джерела, включаючи й документальні. Фантазію авторів суттєво стимулювали кар’єрні амбіції та бажання отримання державних нагород, натомість стримували ті показники, які важче було підробити – зокрема кількість вилученої у “бандитів” зброї. Не підлягають, однак, сумніву ті факти, що діяла т. зв. радянська влада максимально жорстко, без дотримання навіть вельми умовних вимог “радянської законності”. Тортури щодо затриманих “бандитів” та “бандпосібників” були нормою; відповідальність за випадки перевищення владних повноважень, включаючи й нічим не спровоковані убивства мирних жителів, навіть не фіксується в офіційних радянських документах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1>. 2. Гірник Ярослав. Гурби – місце одного з найбільших боїв УПА з комуно-більшовицькими поневолювачами українського народу. Ветеранський вісник. 2008. № 3. 3. “Особые папки” Сталіна і Молотова про національно-визвольну боротьбу в Західній Україні у 1944–1948 рр. Збірник документів. Львів: Піраміда, 2010, С. 63. 4. Закревський Андрій. Нескорені герої визвольного руху. Найбільша перемога УПА на Тернопільщині. <http://yabluchko.com.ua/news/3/60/neskoren-gero-vizvolnogo-ruhu> 5. **Особые папки” ...**, С. 202 з посиланням на Государственный архив Российской Федерации (ГАРФ). – Ф. 9401, оп. 2, д. 93, лл. 247 – 251. 6. “Особые папки” ..., С. 223 з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 94, лл. 253 – 257. 7. “Особые папки” ..., С. 264 з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 95, лл. 311– 315. 8. “Особые папки” ..., С. 272, з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 97, лл. 13–16. 9. “Особые папки” ..., С. 324, з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 134, лл. 101–107, 110. 10. “Особые папки” ..., С. 328–329, з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 134, лл. 116–119. 11. “Особые папки” ..., С. 277 з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 95, л. 123. 12. “Особые папки” ..., С. 342, 344, з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 135, лл. 285– 288. 13. “Особые папки” ..., С. 405, з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 199, лл. 309– 311. 14. “Особые папки” ..., С. 278 з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 97, лл. 346–350. 15. “Особые папки” ..., С. 410–493, з посиланням на ГАРФ). – Ф. 9401, оп. 2, д. 99, лл. 220–291. 16. “Особые папки” ..., С. 235 – 253 , з посиланням на ГАРФ). – Ф. 9401, оп. 2, д. 94, лл. 345–380; С. 225–233, з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 94, лл. 283–298; С. 235–253, з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д.94, лл. 345–380 та ін. 17. “Особые папки” ..., С. 400, з посиланням на ГАРФ. – Ф. 9401, оп. 2, д. 199, лл. 232–236. 18. “Особые папки” ..., С. 212. 19. Кубів В. Генерал Микола Арсенич – шеф СБ ОУН. Яскраві сторінки героїчної та трагічної історії України. Львів, 2011. С. 84.

REFERENCES

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1>. 2. Hirnyk Yaroslav. Hurby – mistseodnohoznaibilshykhboivUPAzkomuno-bilshovytskymyponevoliuвачamyukrainskohonarodu. Veteranskyi visnyk. 2008. No. 3.3. “Osoby`e papki” ” Stalina i Molotova pro natsionalno-vyzvolnu borotbu v Zakhidnii Ukraini u 1944–1948 rr. Zbirnyk dokumentiv. Lviv: Piramida, 2010, S. 63. 4.Zakrevskyi Andrii. Neskoreni heroi vyzvolnoho rukhu. Naibilsha peremoha UPA na Ternopilshchyni. <http://yabluchko.com.ua/news/3/60/neskoren-gero-vizvolnogo-ruhu> 5. “Osoby`e papki” ..., S. 202, *with the link*: Gosudarstvenny`jarkhivRossijskojFederaczii (GARF) . – F. 9401, op. 2, d. 93, ll. 247–251. 6.“ Osoby`e papki” ..., S. 223, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 94, ll. 253–257. 7. “ Osoby`e papki” ..., S. 264,*with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 95, ll. 311–315. 8.“ Osoby`e papki” ..., S. 272, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 97, ll. 13–16. 9.“ Osoby`e papki” ..., S. 324, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 134, ll. 101–107, 110. 10. “ Osoby`e papki” ..., S. 328–329, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 134, ll. 116–19. 11. “Osoby`e papki” ..., S. 277 *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 95, l. 123.12. “ Osoby`e papki” ..., S. 342, 344, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 135, ll. 285–288. 13. “Osoby`e papki” ..., S. 405, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 199, ll. 309–311.14. “Osoby`e papki” ..., S. 278,*with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 97, ll. 346–350.15. “Osoby`e papki” ..., S. 410–493, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 99, ll. 220–291. 16. “Osoby`e papki”..., S. 235–253, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 94, ll. 345–380; S. 225–233, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 94, ll. 283–298; S. 235–253, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 94, ll. 345–380 ta in. 17. “Osoby`e papki” ..., S. 400, *with the link*: GARF. – F. 9401, op. 2, d. 199, ll. 232–236. 18. “Osoby`e papki”..., S. 212. 19. Kubiv V. Heneral Mykola Arsenych – shef SB OUN. Yaskravi storinky heroichnoi ta trahichnoi istorii Ukrainy. Lviv, 2011. S. 84.

Дата надходження: 03.02.2020 р.

Петр Леписевич, Владимир Макаруч

К ВОПРОСУ О ПОТЕРЯХ ОУН – УПА В ПРОТИВОСТОЯНИИ СОВЕТСКИМ КАРАТЕЛЬНЫМ ОРГАНАМ (1944–1948 ГГ.): ПОПЫТКА НАУЧНОГО АНАЛИЗА И ОСМЫСЛЕНИЯ

В статье поднимаются вопросы достоверности обоюдных потерь в противостоянии советской репрессивной машины, с одной стороны, и украинского вооруженного подполья, с другой. Используются документы из фондов Государственного архива Российской Федерации и украинские

До питання втрат ОУН – УПА в протистоянні радянським каральним органам (1944–1948 рр.)...

источники научного, публицистического и мемуарного характера. Предложены собственные оценки безвозвратных потерь украинской стороны.

Ключевые слова: репрессивно-карательная политика советского тоталитарного государства, нарушения прав человека в СССР, Западная Украина в послевоенное время.

Petro Lepisevych

Lviv State University of Internal Affairs,
Candidate of Historical Sciences, Assoc. Prof.

Volodymyr Makarchuk

Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University
Department of History of State and Law
Sc.D., Prof

**ON THE ISSUE OF OUN – UPA LOSSES IN CONFRONTATION WITH SOVIET
PUNITIVE BODIES (1944–1948): ATTEMPT OF SCIENTIFIC ANALYSIS AND REFLECTION**

The article raises issues about the credibility of bilateral losses in the confrontation with the Soviet repression machine, on the one hand, and the Ukrainian armed underground, on the other. Documents from the funds of the State Archives of the Russian Federation and Ukrainian sources of scientific, journalistic and memoir character were used. The own estimates of the irreversible losses of the Ukrainian side are proposed.

Keywords: repressive and punitive policies of the Soviet totalitarian state, human rights abuses in the Union of Soviet Socialist Republics, Western Ukraine in the postwar period